

PM om förutsättningar för att öppna Godegårds skola (19/BN 0049)

Uppdrag

Utreda förutsättningar för att starta Godegård skola

Bildningsnämnden beslutade 13 februari 2019 om ett uppdrag om att utreda förutsättningar för att starta Godegårds skola.¹ Utredningen ska redovisa:

- Barnperspektiv
- Elevunderlag för de kommande fem åren
- Arbetsmiljö för lärare
- Kompetensförsörjningsbehov på kort sikt och lång sikt
- Ekonomiska förutsättningar

---

¹ Bildningsnämnden, sammanträdesprotokoll, 2019-02-13 §33, Uppdrag om att utreda förutsättningar för att starta Godegårds skola (19/BN 0049).

Barnperspektiv

I utredningssammanhang talas det emellanåt om två perspektiv när barnens bästa ska beaktas. Det ena, barnperspektiv, innebär i korthet att vuxna beaktar barnets bästa inför beslut. Det andra perspektivet är barnets perspektiv. Det innebär att utredningsarbetet faktiskt lyssnar till det barn har att säga i frågan.

Barnkonventionen säger att beslut ska beakta barnets bästa

1 januari 2020 träder Barnrättslagen i kraft, lagen innebär att FN:s barnkonvention görs till svensk lag. Barnkonventionen, som antogs av FN:s generalförsamling 1989, har haft påverkan på svenska lagstiftares arbete. Skollagen bär tydliga spår av Barnkonventionens idéer. Bland annat syns det i följande skrivningar:

- att ta särskild hänsyn till barnets bästa i frågor som rör utbildning.
- att utbildningen ska vara utformad för att ge barnet och eleven bästa möjliga förutsättningar för hans eller hennes personliga utveckling.
- att barnen och eleven ska ha rätt till inflytande och delaktighet, att barnet har rätt till respekt för sin personliga integritet och att barnet inte diskrimineras etc.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalyser görs i utredningssammanhang och inför beslut när barnets bästa ska beaktas. Poängen med barnkonsekvensanalyser är ta fram bra beslutsunderlag som uppmärksammar påverkan på barn. Analysen ska bidra med en bedömning av möjliga konsekvenser som det enskilda barnet eller en grupp av barn får av ett beslut.

Barnkonsekvensanalysen ska säkerställa att barnets bästa utgör utgångspunkten för utbildningen. Grundläggande för att bedöma barnets bästa är att inhämta och beakta barnets åsikter. Barnets bästa väger på så sätt tungt i förhållande till andra avvägningar som till exempel presenteras i beslutsunderlag.

Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete understryker att barnets bästa enligt skollagen ska vara utgångspunkt för all verksamhet.² I Skolverkets allmänna råd för fritidshem framkommer att för att kunna bedöma en elevs bästa i fritidshemmet krävs att ett barnperspektiv anläggs inför alla beslut eller åtgärder som rör eleverna.³ En barnkonsekvensanalys ska beakta:

- att barnets inställning klarläggas så långt det är möjligt, och
- att alla barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i frågor som rör honom eller henne, samt
- att barnets bästa ska komma i främsta rummet.

---

² Skolverket (2015) Allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete.

³ Skolverket (2014) Allmänna råd för fritidshem.

Grundläggande för barns bästa är, enligt Skolverkets allmänna råd för fritidshem, att inhämta och beakta barnens åsikter. Det framkommer att analysen ska ta hänsyn till vad eleven (barnet) har för inställning. Huvudmannen och rektorn bör göra barnkonsekvensanalyser utifrån sina respektive ansvarsområden.⁴

Elevprognoser

Nedan ges prognoser över elevantalet i tre skolupptagningsområden som tidigare fanns i Motalas norra kommun del. Dessa tre skolområden är Nykyrka, Tjällmo och Godegård. Efter nedläggningen av Godegårds skolas 2017 finns endast två skolupptagningsområden i den norra kommun delen. Det som tidigare var Godegårds skolas upptagningsområde har fördelats på Tjällmo och Nykyrkas skolområden. Ett antagande som görs i denna utredning är att de tre skolupptagningsområdena som fanns fram till och med 2017 återigen kan bli aktuella vid ett öppnande av Godegårds skola.

Prognoserna som används nedan är framtagna centralt i Motala kommun under våren 2018. Prognoser är trubbiga verktyg för att skapa sig en bild av framtiden. Med trubbigt verktyg avses att en prognos inte exakt kan säga hur framtiden ser ut. Invånare kan flytta från området på grund av arbete, studier, familjesituation eller av andra skäl. Det kan även flytta in invånare. I mars 2019, när denna utredning skrivs, finns det inga beslut om större nybyggnationer eller om att ett större antal tomter ska säljas i området.

Då denna utredning handlar om skolor är det viktigt att understryka att prognosen visar antal barn i skolåldern som förväntas bo i området. Det innebär inte att områdets skola kommer att ha det elevantalet. Det fria skolvalet, som det svenska skolväsendet möjliggör, innebär att vårdnadshavare kan välja andra skolor.

Tabell Prognos för Godegårds skolupptagningsområde

Årskurs	Ålder	2019	2020	2021	2022	2023
F	6	5	5	4	14	11
1	7	7	6	5	4	14
2	8	4	8	6	6	5
3	9	5	4	8	6	6
4	10	5	5	4	8	6
5	11	6	5	5	4	8
6	12	8	6	5	5	5
Summa elever	antal	40	39	37	47	55

Tabellen ovan visar det prognostiserade elevantalet vid Godegårds skola för de årskurser som har skolplikt. Prognosen blickar fem år fram. Tabellen visar att elevantalet varierar

⁴ Skolverket (2014) Allmänna råd för fritidshem.

över tid och att elevantalet ökar under prognosens senare år. Enligt prognosen sjunker elevantalet något åren 2020 och 2021.

Åren 2022 och 2023 syns en markant ökning av elevantalet. Jämförs prognosen siffror med antal folkbokförda barn⁵, födda de sex senaste åren, boende i Godegårds skolas upptagningsområde finns en överensstämmelse. Under åren 2016 och 2017 ökade detta barnantal markant i Godegårds skolupptagningsområde.

Antal födda barn i Godegårds skolas upptagningsområde						
År	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal barn	6	4	4	11	9	2

Tabellen med folkbokförda barn antyder att det kan vara färre barn som börjar skolan 2025 jämfört med 2024.

Det är även av intresse att betrakta elevprognoser för skolorna i Nykyrka och Tjällmo. Det görs med liknande prognoser som den för Godegårds skola.

Tabell Prognos för Nykyrka skolupptagningsområde

Årskurs	Ålder	2019	2020	2021	2022	2023
F	6	11	16	14	17	9
1	7	12	11	17	14	18
2	8	12	12	11	17	14
3	9	15	12	12	12	18
4	10	12	15	12	13	12
5	11	18	12	15	12	13
6	12	16	18	12	15	12
Summa elever	antal	96	96	93	100	96

Prognoser visar att elevunderlaget för Nykyrka skola är förhållandevis stabilt över tid. Elevantalet håller sig strax under 100 elever, även om det tangerar just 100 elever ett år. Betraktas prognosen för Tjällmo i tabellen nedan framkommer en ökning över tid.

Upptagningsområdet för Tjällmo skola uppvisar en positiv elevutveckling under de fem åren. Prognosens pekar dessutom på en ökning av elevantalet.

⁵ Skatteverkets uppgifter om folkbokförda

Tabell. Prognos för Tjällmo skolas skolupptagningsområde

Årskurs	Ålder	2019	2020	2021	2022	2023
F	6	13	12	18	15	13
1	7	13	13	13	19	16
2	8	14	14	14	13	20
3	9	14	15	14	14	14
4	10	12	15	15	15	15
5	11	12	12	15	16	16
6	12	6	12	13	16	16
Summa elever	antal	84	93	102	108	110

Effekter av att öppna Godegårds skola

I den nuvarande skolorganisationen för grundskolan finns det två skolor i den norra kommundelen. Det är Nykyrka skola och Tjällmo skola. Om Godegårds skola öppnas innebär det att både Nykyrka skola och Tjällmo skola tappar elever.

För läsåret 2019/20 är det enligt prognosen 40 barn i Godegårds skolområde. Den 29 mars 2019 var sista datum för vårdnadshavare att anmäla sitt intresse för barns skolgång i Godegårds skola läsåret 2019/20. Efter sista anmälningssdag fanns intresse för 30 elever att börja i Godegårds skola. Det medför att Tjällmo skola tappar 17 och Nykyrka skola tappar 13 elever. Denna förändring medför organisatoriska och ekonomiska svårigheter för skolorna i Nykyrka och Tjällmo. Elevtappet motsvarar en dryg lärartjänst per skola. Elevtappet rör sig om ett fåtal elever per årskurs, det innebär att skolorna inte kan minska antalet lärare. Dock medför elevtappet att det blir svårt att klara uppdraget inom de ekonomiska ramarna vid Tjällmo och Nykyrka skolor.

Skolskjuts

Elever som idag bor i Godegård har till sin placeringsskola eller annan vald skola ca 10–40 km. Vid ett öppnande av Godegårds skola ändras skolskjutstureterna. 13 av de 30 elever som valt Godegårds skola kommer då inte behöva skolskjuts. Elever boende utanför samhället Godegård kommer att fortsatt vara i behov av skolskjuts.

Elever med längst ressträcka i norra skolområdet, då Godegårds skola var öppen, hade enligt tidigare planering med upphandlad skolskjuts en åkrutt⁶ på ca 40 kilometer enkel väg år 2017. Jämfört med ca 30 kilometer enkel väg till nuvarande skola i Tjällmo läsåret 2018/19.

För elever söder om Godegårds samhälle kan ett öppnande av skolan medföra en oförändrad ressträcka på ca 10 kilometer. För enstaka elever boende söder om Godegård, som valde Tjällmo skola, kan det dock medföra att ressträckan blir ca 16 kilometer kortare.

⁶ Med åkrutt avses den sträckan som skolskjutsen åker från att den hämtat upp första barnet till slutdestinationen på Godegårds skola.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljön för medarbetare vid mindre skolor påverkas av ett flertal aspekter. Det begränsade lärarkollegiet bidrar till att krav och arbetsuppgifter ska fördelas på ett fåtal personer. Arbetsmiljö kan handla om fysisk arbetsmiljö samt om organisatorisk och social arbetsmiljö. I Skol-OSA uppmärksammas ett antal områden för ett systematiskt arbetsmiljöarbete fokus på en organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA). Några av dessa områden beskrivs nedan, den kursiverade texten beskriver arbetsmiljöområdet.

Krav i arbetet

De delar av arbetet som fordrar upprepade ansträngningar. Kraven kan exempelvis omfatta arbetsmängd, svårighetsgrad, tidsgräns, fysiska och sociala förhållanden. Kraven kan vara av kognitiv, emotionell och fysisk natur.

Statens krav på skolväsendet, med bland annat ökad styrning av läraruppgifterna, bidrar till att de kognitiva kraven ökar. Legitimerade lärares ansvar ökar vilket kan medföra krav på att göra flera uppgifter. När staten ålägger lärare nya arbetsuppgifter, som till exempel bedömning i förskoleklass, utökas kraven i arbetet. Kraven på kollegialt utbyte exempelvis för att skapa beprövad erfarenhet är ett annat exempel där krav ökar. Lärare förväntas delta i kollegiala erfarenhetsutbyten, både inom och mellan skolor.

Enligt skollagen ska varje enhet ha en rektor. Om en rektor ansvarar för fler än en mindre skolenhet, vilket är vanligt när det gäller landsbygdsskolor, medför det krav på att upprätthålla det nationella uppdraget vid flera enheter.

Ohälsosam arbetsbelastning

När kraven i arbetet mer än tillfälligt överskrider resurserna. Denna obalans blir ohälsosam om den är långvarig och möjligheterna till återhämtning är otillräckliga.

En arbetsmiljörisk är att lärare upplever en ohälsosam arbetsbelastning med ökade krav. Med få medarbetare på skolenheten finns risken för en ökad arbetsbelastning.

Organisatorisk arbetsmiljö

Villkor och förutsättningar för arbetet som inkluderar ledning och styrning, kommunikation, delaktighet, handlingsutrymme, fördelning av arbetsuppgifter och krav, resurser och ansvar.

En utmaning som observerats vid kommunens mindre skolor är att ju färre lärare varje skolenhet har desto mer ansvar, uppgifter och uppdrag vilar på varje enskild lärare. Med en begränsad medarbetargrupp följer en arbetsmiljö som är känslig för medarbetares frånvaro vid till exempel sjukdom. Om vikariefrågan är svårlöst får en kollega vikariera. För skolenheter som tappar elever, och därmed ekonomiska resurser, skapas en osäkerhet i organisationen. Skolornas långsiktiga arbete blir svårt.

Resurser för arbetet

Det i arbetet som bidrar till att uppnå mål för arbetet, eller hantera krav i arbetet. Resurser kan vara: arbetsmetoder och arbetsredskap, kompetens och bemanning, rimliga och tydliga mål, återkoppling på arbetsinsats, möjligheter till kontroll i arbetet, socialt stöd från chefer och kollegor och möjligheter till återhämtning.

Resursen legitimerade lärare är begränsad. Med ett öppnande av Godegårds skola skapar huvudmannen tre mindre skolenheter i kommunens norra del. Dessa skolor har färre medarbetare som har att hantera alla de krav som staten ställer på lärare.

Kompetensbehov

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) rapport *Trender och prognoser* kommer det framöver att vara större efterfrågan än tillgång på utbildade lärare.⁷ Skolinspektionen konstaterar i sin årsrapport 2018 att ”lärarbrist och svårigheter att behålla personal ger fortsatt stora avtryck i skolan och påverkar utbildningens kvalitet.”⁸ Skolverkets lägesbedömning från 2017, de görs vartannat år, framhåller strategier för lärarförsörjning som ett utvecklingsområde.⁹ Skolverkets årliga sammanställning av lärarbehörigheter (mars 2019) visar att andelen behöriga lärare i grundskolan på riksnivå minskar från 71,4 procent läsåret 2017/18 till 70,5 procent läsåret 2018/19.¹⁰ Dessa uppgifter om tillståndet på nationell nivå antyder vikten av att skolhuvudmannen har en tydlig idé för hur kompetensförsörjning ska ske de närmaste åren.

Statens krav

Skollagen ställer krav på att legitimerade lärare ansvarar för och bedriver undervisning. Det är endast legitimerade lärare som kan sätta betyg. Utöver lärare kräver skollagen även fler yrkesgrupper. Eleverna ska ha tillgång till en elevhälsa bestående av ett flertal kompetenser. Vidare ska det finnas medarbetare som har ett ansvar för skolbibliotek. Dessutom ska en rektor ansvara för utbildningen vid en skolenhet.

Sedan 2017 när det senast bedrevs utbildning i Godegårds skola har de statliga villkoren för skolverksamhet ändrats. Nedan beskrivs förändringar i statens styrning som påverkar en mindre skolas kompetensförsörjning:

- Skolplikt från 6 års ålder, förskoleklassen är nu en obligatorisk skolform.
- Krav på lärarlegitimation för arbete i fritidshemmet från 1 juli 2019.
- En förändrad timplan, som är stadiindelad, försvårar åldersblandad undervisning över stadiegränser.
- Skolbiblioteken fått en tydligare roll i läroplaner.

---

⁷ SCB (2017) *Trender och prognoser, befolkningen | utbildningen | arbetsmarknaden med sikte på år 2035.*

⁸ Skolinspektionen (2019) *Årsrapport 2018 Skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning*

⁹ Skolverket (2017) *Skolverkets lägesbedömning 2017*

¹⁰ Skolverket (2019) *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2018/19 PM, Dnr: 5.1.1–2019:46*

- Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser, medför nya arbetsuppgifter. Bland annat bedömning av elevers kunskapsutveckling redan i förskoleklassen

I det följande görs en översiktlig beskrivning av kompetensläget, behörighet och legitimation, i grundskolan och fritidshemmet i Motala kommun. Därefter pekas kompetensförsörjningsbehovet ut på kort och lång sikt.

Kompetens – lärare i förskoleklass

I förskoleklassen kan lärare med både behörighet och legitimation för undervisning i grundskolans tidigare årskurser liksom förskollärare undervisa. Tabellen nedan visar att andelen behöriga lärare i huvudmannens förskoleklasser varit runt 90 procent under den senaste femårsperioden.¹¹

Andel (%) tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och behörighet.					
	2014	2015	2016	2017	2018
Tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och behörighet, andel (%)	90,0	93,8	93,9	96,4	89,7

Den höga andelen behöriga lärare i förskoleklass följer hur det ser ut i Sverige. Förskoleklassen är den skolform som har högst andel behöriga och legitimerade lärare.

Kompetens – lärare i grundskolans årskurs 1-6

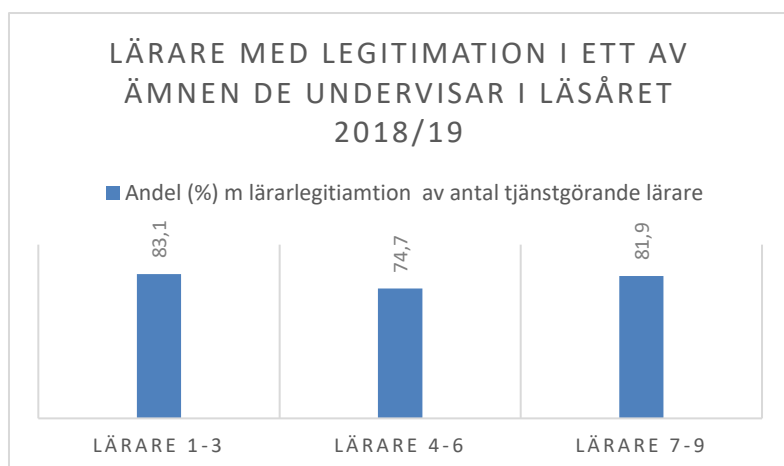
Beträffande lärarbehörigheten i skolhuvudmannen Motala kommuns grundskolor kan den beskrivas på olika sätt. Tabellen nedan visar att andelen lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne är knappt 78 procent för lärare arbetande i grundskolans årskurs 1-9 för huvudmannen Motala kommun.

Andel lärare (heltidstjänster) i grundskolan	2015	2016	2017	2018
Lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola	82,4	76,8	76,6	77,8
Lärare med lärarexamen, förskolläraryxamen eller fritidspedagogexamen och med utfärdat examensbevis	89,1	86,8	85,1	87,1

Andelen, 77, 8 procent, lärare med lärarlegitimation och behörighet i ett ämne placerar Motala kommun i den övre fjärdedelen av Sveriges kommuner.

Av grundskolans tre stadier har mellanstadiet lägst andel lärare med legitimation och behörighet. Det visas i diagrammet nedan.

¹¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokA>

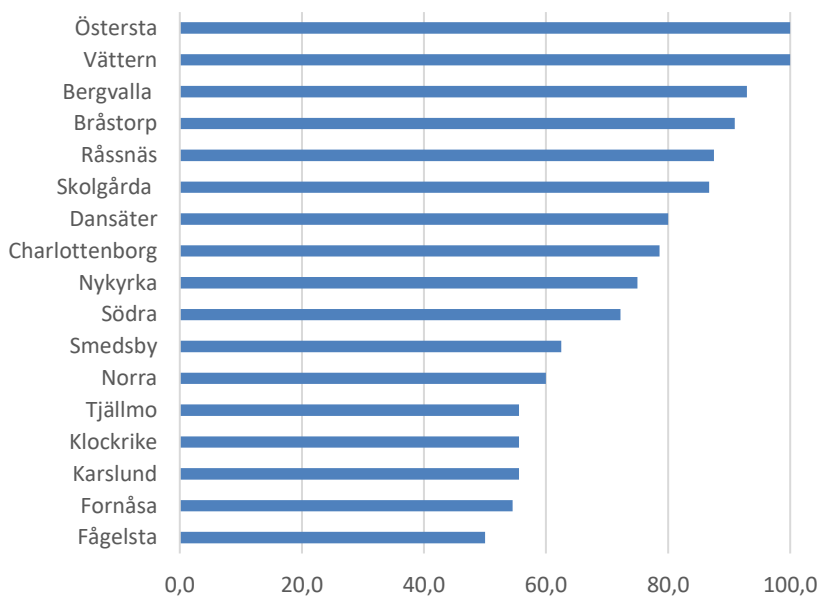

Låg- och mellanstadieskolor

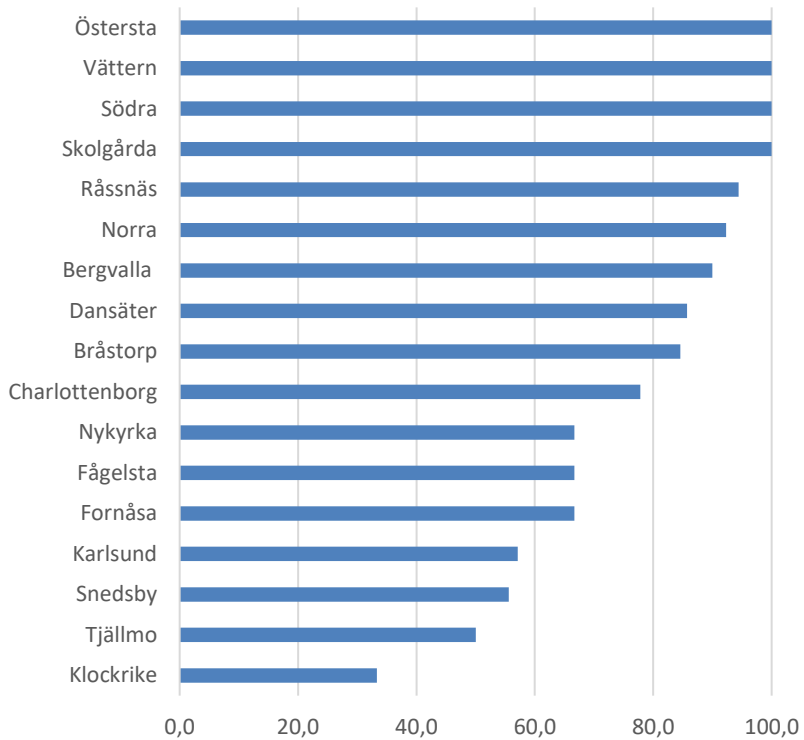
Då denna text rör låg- och mellanstadieskolor är det av intresse att betrakta hur lärares behörighet och legitimationskompetens fördelar sig per skolenhet. Skillnaden som syns i diagrammet ovan, mellan låg- och mellanstadium, blir tydlig i två diagram nedan. Diagrammen visar att skolor med ett mindre antal lärare och med ett mindre antal elever i större utsträckning har en lägre andel legitimerade lärare. Skolorna på Motala kommuns landsbygd finns bland de skolor som har en lägre andel lärare med legitimation och behörighet i ett ämne. Österstads skola är ett undantag när det gäller legitimation och behörighet på både låg- och mellanstadieskolor. För mellanstadiet har Nykyrka skola en, i jämförelse, förhållandevis god andel lärare med behörighet och legitimation.

Det måste noteras att för skolor med få lärare får varje enskild individ genomslag i dessa diagram.

Andel (%) m lärarlegitimation av antal tjänstgörande lärare Mellanstadiet åk 4-6

Andel (%) m lärarlegitimation av antal tjänstgörande lärare Lågstadiet åk 1-3

Av diagrammen ovan framkommer att det finns ett liknande mönster vid kommunens skolor beträffande behörighet i låg- och mellanstadium. Skolor med ett lägre elevantal, och få lärare, har en lägre andel behöriga och legitimerade lärare. Österstads skola är ett undantag. I Motala kommuns redovisning av skolresultat för läsåret 2017/18 framkommer att det är svårt att rekrytera lärare till Motala kommuns landsbygdsskolor.

Pensionsavgångar och kompetens per ålderskategori grundskolan
Tidigare nämndes att nationella prognoser uppvisar en ökad brist på legitimerade och behöriga lärare framöver i grundskolan. Beträffande pensionsavgångar visar tabellen nedan att för verksamhetsområde Grundskola och särskola i Motala kommun är det ett begränsat antal pensionsavgångar per år under de kommande åren. Sammantaget kommer dessa pensionsavgångar påverka andelen behöriga lärare med legitimation varför ett rekryteringsarbete krävs.

Tabell: Antal medarbetare inom verksamhetsområde Grundskola Särskola när pensionsålders 65 år per år.

År	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antal medarbetare	12,00	16,00	13,00	22,00	21,00	20,00

Skär inte ett sådant rekryteringsarbete kommer Motala kommuns förhållandevis goda lärarbehörighet att minska över tid.

I nationell statistik återges andelen medarbetare med en pedagogisk högskoleutbildning per ålderskategori. Denna statistik ges inte per skolhuvudman utan per kommun som geografiskt område. I den framkommer att i Motala är andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning lägre bland lärarkårens yngre medarbetare.

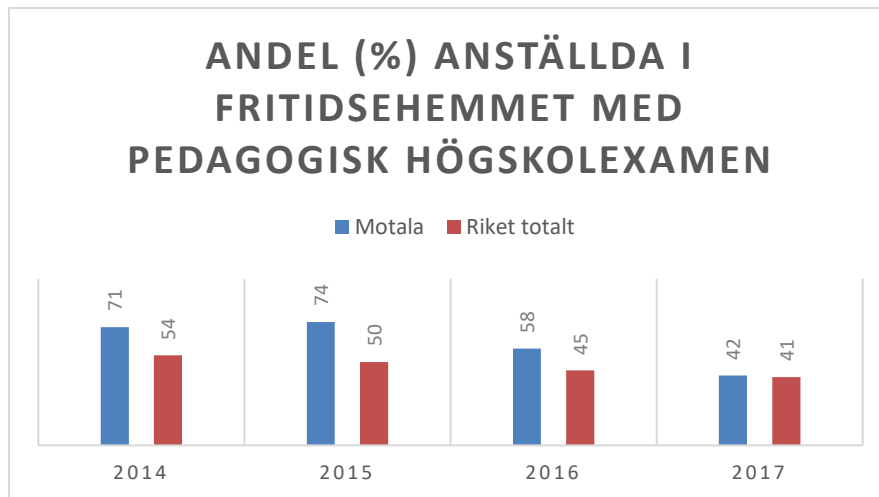
Tabell: Andel (%) lärare med pedagogisk högskoleexamen i Motala (geografiskt område).

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen åldersfördelning för Motala (geografiskt område)						
Ålder	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-65 år	Äldre än 65 år
Andel lärare med ped. högskoleexamen (%)	42,9	73,4	82,2	86	93,6	92,9
Antal lärare	35	109	157	93	47	14

Tabellen visar att det bland de äldre lärarna finns en större andel medarbetare med en pedagogisk högskoleexamen. Den visar även att det största antalet lärare återfinns i åldersgrupperna 20-39 år och 40-49 år. Med ökat antal pensionsavgångar finns därmed en risk för att behöriga och legitimerade lärare lämnar organisationen.

Kompetens – lärare i fritidshemmet

Från och med 1 juli 2019 ska legitimerade lärare för fritidshem ansvara för och bedriva undervisning i fritidshem. Kompetensläget för lärare i fritidshem har därmed aktualiserats. I dag finns ingen nationell statistik som beskriver antal och andel lärare i fritidshem som har legitimation. Hos skolhuvudmannen Motala kommun finns det idag inte några tillförlitliga uppgifter över antal anställda i fritidshemmet som har legitimation. Skälet är att medarbetare med legitimationsgrundande utbildning har börjat ta ut sin legitimation i stor utsträckning under våren 2019.

I diagrammet ovan visas andelen medarbetare i fritidshemmet som har en pedagogisk högskoleutbildning. Den visar Motalas situation jämfört med riket. Det är viktigt att notera att pedagogisk högskoleexamen inte är lika med att lärare kommer att få en legitimation. Lärare med en pedagogisk högskoleexamen kan ha en examen som inte kvalificerar dem för en legitimation som lärare i fritidshem. Av detta diagram är det dock rimligt att anta att det är mindre än hälften av huvudmannens medarbetare i fritidshem som kommer att kunna ta ut en lärarlegitimation.

Kompetens – elevhälsa

För elever vid en skola som Godegårds ska eleverna från och med förskoleklass ha tillgång till elevhälsa. Den ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan ska främst arbeta hälsoförebyggande och främjande. Det innebär att elevhälsan ska:

- främja elevers lärande, utveckling och hälsa
- förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter, och
- bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa.

Elevhälsans samlade kompetens består av skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Det ska även finnas specialpedagogisk kompetens.

Kompetens – skolbibliotek

I bildningsförvaltningens ”Handlingsplan för samverkan mellan skolbibliotek och grundskolans/grundsärskolans samt fritidshemmens verksamheter” framkommer en ambition om att skolbiblioteken ska ha en skolbibliotekarie. De skolbibliotekarier som arbetar i Motala kommuns grundskolor tjänstgör vid fler än en skola.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolbibliotek¹² konstateras att det varierar mellan skolor vilken utbildning skolbibliotekarien har, hens anställningsgrad och avsatt tid för arbete med skolbiblioteket. Varken i skollagen eller i bibliotekslagen finns det någon reglering om vem som kan tjänstgöra i ett skolbibliotek¹³.

Kollegial samverkan är viktig i svensk skola

En kollegial samverkan mellan lärare är påtaglig i dagens skola. Det kan ske genom exempelvis statligt initierade kompetensutvecklingssatsningar. Exempel på sådana satsningar är Matematiklyftet, Läslyftet och en webbutbildning för lärare i fritidshem.

I nationella och lokala styrdokument framkommer även att ett kollegialt utbyte inte enbart sker lärare emellan. Även mellan medarbetare i olika medarbetargrupper ska ett kollegialt utbyte finnas. Exempelvis ska lärare och elevhälsans medarbetare samverka för att tillsammans bidra till att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Svensk skola ska vila på en vetenskaplig grund och en beprövad erfarenhet. En beprövad erfarenhet skapas genom att lärare kommer samman och resonerar kring ett prövande av varandras privata erfarenheter. En beprövad erfarenhet är därför kollektiv till sin karaktär. Det kräver att det finns forum, på skolenheter och mellan skolenheter, för att utveckla denna erfarenhet. Skolinspektionen har identifierat ett utvecklande av strukturer för beprövad erfarenhet som ett utvecklingsområde för Motala kommun.¹⁴

Kompetensförsörjningsbehov på kort och lång sikt

Nedan beskrivs kompetensförsörjningsbehov på kort och lång sikt för bildningsförvaltningen i Motala. Den första delen om kompetensförsörjning på kort sikt avgränsas i denna utredning till Godegårds skola. På lång sikt krävs ett helhetsgrepp för bildningsförvaltningens kompetensförsörjning.

---

¹² Skolinspektionen (2018) Skolbiblioteket som pedagogisk resurs

¹³ Skolinspektionen (2018) Promemoria

¹⁴ Skolinspektionen (2018) Beslut efter kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för att utbildningen vid Mariebergsskolan 7-9 i Motala kommun ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, dnr 400-2017:10221.

Kompetensförsörjning på kort sikt

Ett öppnade av Godegårds skola medför ett antal rekryteringsåtgärder på kort sikt. Men ett öppnade medför även att tillse kompetensförsörjning för samtliga skolor i den norra kommundelen.

Rekrytering och kompetensförsörjning på kort sikt:

- Rekrytering av fem årsarbetare med erforderlig kompetens till Godegårds skola.
- Rekrytering av rektor till Godegårds skola.
- Tillse att elevhälsans samlade kompetens finns tillgänglig för elever vid Godegårds skola.
- Tillse att det finns medarbetare som driver skolbibliotek vid Godegårds skola.
- Säkerställa en god kompetensförsörjning vid Nykyrka och Tjällmo skolor.

Under februari 2019 annonserade bildningsförvaltningen efter lärare till Godegårds skola under förutsättning att skolan öppnar. Rekryteringen resulterade i att fem behöriga lärare sökte tjänsterna. Det var fyra internt sökande och en extern sökande. Av de internt sökande arbetar två i dag vid andra landsbygdsskolor som huvudmannen driver. Av de fem sökande har fyra önskat jobba deltid. Sammantaget motsvarar de sökandes önskemål ca 3,5 årsarbetare.

Kompetensförsörjning på längre sikt

För kompetensförsörjning på längre sikt krävs att skolhuvudmannen Motala kommun skapar sig en handlingsberedskap inför en framtida kompetensförsörjningssituation. Denna situation kräver inte enbart en plan för kompetensförsörjning utan även en plan för en framtida skolorganisation i Motala kommun.

- En kompetensförsörjningsplan bör tas fram.
  - Den ska gälla samtliga skolformer och fritidshemmet
  - Den ska visa huvudmannens plan för vidareutbildning och kompetensutveckling för nuvarande medarbetare.
  - Planen ska beskriva rekryteringsinsatser liksom relationsbyggande med studerande vid lärarutbildningar.
  - Kompetensförsörjningsbehov och rekryteringsutmaningar ska identifieras på enhetsnivå och på kommunnivå
- En plan för huvudmannens organisation av förskolor och skolor från 2020 och framåt. Punkterna nedan pekar på riktninggivare för innehållet i en sådan plan.
  - Skolorganisationen ska möta kommande utmaningar vad gäller kompetensförsörjning gällande:
    - Lärare, rektorer, elevhälsokompetens
    - Skolbiblioteket och IKT-kompetens
    - Nya funktioner i kommande decenniers skola.
  - Förändringar i statens styrning av skolan ska hanteras.

- Skolupptagningsområden ska ses över i syfte att skapa goda villkor för elevers möjlighet att nå målen.
- Skolororganisationen ska tydliggöra relationen landsbygd och stad.
- Skolororganisationen ska vara pedagogiskt hållbar.
- Skolororganisationen ska vara ekonomiskt bärkraftig.

Ekonomiska förutsättningar

I betraktandet av de ekonomiska förutsättningarna för Godegårds skola följer att blicken även riktas mot skolorna i Nykyrka och Tjällmo. I ett tidigare avsnitt framkom att dessa två skolor kommer att tappa elever till Godegårds skola. Då det är ett fåtal elever per årskurs som valt att lämna skolorna i Nykyrka och Tjällmo behöver antalet lärare vid dessa skolor vara oförändrat.

Den skolpeng som finansierar skolor i Motala kommun fördelas utifrån en elevpeng. Det gör att skolorna i Nykyrka och Tjällmo tappar delar av sin ekonomiska bärkraft vid ett öppnande av skolan i Godegård. Med begränsade resurser får skolorna svårare att klara det nationella uppdraget. Detta uppdrag kräver ett visst antal lärare i grundskola samt i fritidshem för att kunna upprätthålla behörighetskrav och öppettider i fritidshem. Skolornas likvärdighet påverkas. Sammantaget innebär det att skolorna i Nykyrka och Tjällmo behöver ha kvar sina befintliga personalresurser.

Ett öppnande av Godegårds skola medför följande ekonomiska konsekvenser för bildningsförvaltningen:

- Tillkommande kostnader för pedagogisk personal på Godegårds skola motsv. 5 årsarbetare ca 2 500 tkr.
- Tillkommande kostnader för rektorsorganisationen, motsvarande 40 procentstjänst 350 tkr.
- Utökning av vaktmästarorganisation 250 tkr.
- Tillkommande kostnad för hyra och städning (idag ligger kostnaden på kommunen för intern hyra) 1 000 tkr för hyra och 300 tkr för städning.
- Skolskjuts, tillkommande kostnader, 650 tkr.

Summa ökade kostnader för bildningsnämnden cirka 5 miljoner kronor per år.

Per-Arne Sterner
Förvaltningschef
Bildningsförvaltningen